

Theofylaktos, Bulgarian arkkipiispa: Matteuksen evankeliumin tulkinta

Pyhän evankelista Matteuksen elämä Sofroniuksen mukaan.

Matteus, tai Leevi, apostoli publikaanien joukosta oli ensimmäinen Juudeassa asuvien ympärileikattujen uskovien tähden Kristuksen evankeliumin kirjoittava ja Hebrealaisille selittävä; ei ole tunnettua kuka tämän käänsi myöhemmin Kreikaksi.

Hebrealaisille kirjoitettu teksti on tähän päivään saakka ollut Kesarean Kirjastossa, jonka on mitä huolellisimmin järjestänyt marttyyri Pamfilos. Sain tätä tekstiä käyttäviltä Syyrian Beroian Nasiireilta [?] luvan sen jäljentämiseen.

Tästä tekstistä voidaan selvästi vakuuttua, että Evankelista käyttäessään Vanhan Testamentin todistusta, joko omalla tai Herramme ja Vapah-tajamme Jeesuksen Kristuksen suulla, ei seuraa Seitsemänkymmenen tulkitsijan auktoriteettia, vaan Hebrealaisten ¹ josta nämä kaksi lainausta ovat: "Egyptistä minä olen kutsunut poikani" ja "hänet on kutsuttava Nasaretilaiseksi".

Matteuksen evankeliumin pääluvut

1. Kristuksen syntykirjasta.
2. Tietäjistä ja surmatuista lapsista.
3. Ensin Johannes saarnasi taivasten valtakunnasta.
4. Kristuksen kiusauksista. Pietarin, Andreaan ja Sebedeuksen poikien kutsumisesta.
5. Autuudenlauseista. Ei saa riidellä lähimmäisensä kanssa. Ei saa huorata. Vaimoa ei saa hylätä. Ei saa lainkaan vanhoa. Loukkausten kestämisestä ja pahan vastustamisesta. Vihollisten rakastamisesta.
6. Almuista, rukouksesta ja paastosta. Maailman halveksimisesta.
7. Siitä, ettei ketään saa tuomita. Anomisesta ja etsimisestä. Väärien profeettojen karttamisesta.
8. Spitaalisesta. Sadanpäämiehestä. Pietarin anopista. Erilaisista sairauksista parantuneista. Vетten nuhtelusta. Riivatuista: kuinka riivajat ajettiin sikalaumaan.

¹Evankelista Matteus ei siis käytä Septuagintaa (LXX), vaan jotakin muuta tekstiversiota.

9. Halvaantuneesta. Matteuksesta. Vapahtajan aterioinnista veronkerääjien kanssa. Synagogan esimiehen tyttärestä. Verenvuototautisesta. Kahdesta sokeasta. Pahojen henkien vaivaamasta mykästä.
10. Apostolien kutsumisesta.
11. Johanneksen lähettämistä miehistä.
12. Siitä kun opetuslapset katkoivat tähkäreipäitä sapattina. Miehestä, jonka käsi oli kuivettunut. Kuuromykästä, joka oli pahojen henkien vaivaama. Merkin pyytamisestä. Äidistä ja veljistä.
13. Taivaan valtakunnan siemenen kylväjästä.
14. Johanneksesta ja Herodeksesta. Viidestä leivästä ja kahdesta kalasta. Jeesuksen kävelystä järven pinnalla.
15. Jumalan käskyn kumoamisesta ihmisten perinteellä. Kanaanilaisesta naisesta. Parantuneista kansanjoukoista. Seitsemästä leivästä.
16. Jeesuksen muodonmuutoksesta. Kuunvaihetautisesta. Kahden drakman pyytäjistä.
17. Niistä jotka puhelivat: "Kuka on suurin?". Vertauksesta sadasta lampasta.
18. Sen kysyjistä, onko luvallista erota vaimostaan. Jeesukselta kyselleestä rikkaasta miehestä.
19. Palkkatyöläisistä. Zebedeuksen pojista. Kahdesta sokeasta.
20. Aasintammasta ja varsasta. Sokeista ja rammoista. Viikunapuusta, joka kuivettui. Herraa kuulustelleista ylipapeista ja kansan vanhimista. Kahden pojan vertauksesta. Viinitarhasta.
21. Häihin kutsutuista. Veronmaksamisesta kysyneistä. Saddukeuksista. Lakimiehen kysymyksistä. Herran kysymistä kysymyksistä.
22. Fariseusten ahdingosta.
23. Lopun päivistä ja hetkistä.
24. Viidestä neitseestä. Talentin saaneista. Kristuksen tulemisesta.
25. Jeesuksen voitelemisesta mirhalla. Pääsiäisestä. Salaisesta ehtoollisesta. Kristuksen pettämisestä. Pietarin kieltämisestä.
26. Maaherra Pilatuksesta. Juudaan katumuksesta. Kristuksen ruoskinasta, rangaistuksista ja ristiinnaulitsemisesta. Pyynnöstä saada Herran ruumis ja haudan vartijoista.
27. Herran ylösnousemuksesta. Haudan vartijoista, ylösnousemuksen todistajista. Kristuksen ilmestymisestä apostoleille ja naisille Galileassa.

Matteuksen evankeliumin tulkinta.

Esipuhe

Ennen lakia eläneet jumalalliset ihmiset eivät saaneet oppiaan kirjoituksesta ja kirjoista, vaan heillä oli puhdas mieli ja olivat siksi Kaikkeinpyhin Henki valaisi heitä säteillään: he tunsivat Herran tahdon ja olivat suoraan Hänen opettamiaan. Tällaisia olivat Nooa, Abraham, Job ja Mooses.

Sitten kun ihmiset heikkenivät, eivätkä enää pystyneet saamaan valaistusta Pyhältä Hengeltä ja olemaan Hänen opettamiaan, antoi ihmisiä rakastava Jumala kirjoitukset, jotta edes näiden kautta heitä muistutettaisiin Jumalan teistä. Myös Kristus puhui kasvotusten apostolien kanssa ja lähetti Pyhän Hengen heidän opettajakseen.

Koska näidenkin jälkeen tulisi nousemaan harhaoppeja ja tapamme turmeltuisivat, näki Hän hyväksi, että kirjoitettaisiin evankeliumit, jotta niiden kautta opittaisiin totuus, eikä harhaoppien valhe veisi mukanaan ja tapamme aivan kokonaan turmeltuisi.

Hän antoi meille osuvasti neljä evankeliumia, jotta oppisimme niistä neljä yleistä hyvettä: miehekkyyden, arvostelukyvyn, oikeamielisyyden ja puhdasmielisyyden². Miehekkyyttä opimme, kun Herra sanoo: ”Älkää pelätkö niitä, jotka voivat tappaa ruumiin, mutta eivät voi tappaa sielua”, arvostelukykyä opimme, kun hän kehottaa meitä olemaan viisaita kuin käärmeet, oikeamielisyyttä taas, kun hän opettaa: ”Kaiken minkä te haluatte ihmisten teille tekävän, tehdää se samoin heille.” Ja puhdasmielisyyttä, kun hän paljastaa, että jokainen joka on katsonut naista himokkaasti, on jo sydämessään huorannut hänen kanssaan.

Evankeliumeja on neljä myös siitä syystä, että ne ovat maailman pylviäitä. Maailmassahan on neljä laitaa: itä, länsi, pohjoinen ja etelä, joten neljä on sopiva pylvättienkin määräksi. Evankeliumeja on neljä, koska niistä löytyvät nämä neljä: niissä on opetukset, käskyt, varoitukset ja lupaukset. Niille, jotka uskovat opetuksiin ja noudattavat käskyjä luvataan tulevia hyvyysiksi. Niitä taas jotka eivät usko opetuksiin tai pidä käskyjä, uhkaillaan rangaistuksilla. Evankeliumiksi sitä kutsutaan, koska se ilmoittaa meille kauniisti lahjaksi saatavista hyvyyksistä: syntien anteeksiannosta, oikeuttamisesta, taivaaseen nousemisesta ja Jumalan lapseksi ottamisesta. Lisäksi se kertoo että saamme nämä helposti. Emmehän me ole vaivanneet itseämme näiden hyvyyksien luomisella, vaan tulemme Jumalan armosta ja ihmisrakkaudesta otolliseksi saamaan nämä lahjat.

Evankelistoja on neljä: kaksi näistä, Matteus ja Johannes olivat kahdentoista joukosta, kun taas toiset kaksi, Markus ja Luukas olivat

²Hyveiden nelivaljakko voidaan nimetä myös toisin, tässä valittu nämä. Miehekkyyttä voidaan kutsutaan myös urheudeksi, oikeamielisyyttä varhurskaudeksi ja puhdasmielisyyttä sielun puhtaudeksi. Löytyy kai Platonin *Valtiosta* ja muistakin kirjoituksista, esim. *Faidonista*

seitsemänkymmenen joukosta. Markus oli Pietarin seuraaja ja oppilas, Luukas taas Paavalin. Ensimmäisenä kaikista siis kirjoitti Evankeliuminsa Matteus Hebrean kielellä Hebrealaisille uskoville, kahdeksan vuotta Kristuksen ylösnousemuksen jälkeen. Sanotaan, että tämän käänsi Hebreankielestä Kreikaksi Johannes. Markus taas kirjoitti kymmenen vuotta ylösnousemuksen jälkeen, Pietarin opastamana. Luukas puolestaan kirjoitti viisitoista vuotta ylösnousemuksen jälkeen. Jumalan parhaiten tuntenut Johannes taas kirjoitti kolmenkymmentäkaksi vuotta sen jälkeen.

Sanotaanhan, että näiden muiden kuoleman jälkeen, tälle edelleen elävälle tuotiin nämä kolme evankeliumia, jotta hän katsoisi niitä ja arvioisi ovatko ne todellakin yhtäpitävästi kirjoitettuja. Johanneksen katsottua niitä ja todettuaan niiden yllä olevan totuuden armon, hän täydensi sen mitä muut olivat sivuuttaneet. Ja sen minkä nämä olivat lyhyesti sanoneet, hän tuntien Jumalan laajensi omassa evankeliumissaan.³

Koska muut eivät maininneet Jumalan sanan esiajallista olemista, hän näytti tämän heille, jottei ajateltaisi Jumalan sanan olevan vain ihminen ilman Jumaluutta. Matteushan puhui pelkästään Kristuksen lihassa olemisesta: sillä kirjoittihan hän Hebrealaisille, joille oli riittävää oppia Kristuksen syntyneen Abrahamista ja Daavidista. Huojentuuhan Hebrealainen uskova jo saatuaan tietää Kristuksen olevan Daavidista.

Voit kysyä miksei yksi Evankelista riittänyt? Kuulehan siis: yksi olisi riittänyt, mutta totuus osoitettiin varmemmaksi neljän kirjoittaessa yhtäpitävästi. Sillä kun näet, etteivät nämä neljä kokoontuneet yhteen ja istuneet keskenään, vaan kukin eri paikassa ollen kirjoitti näistä asioista kuin yhdestä suusta, etkö hämmästele Evankeliumin totuutta ja sano heidän kirjoituksensa olevan lähtöisin Pyhästä Hengestä?

Älä sano minulle, etteivät he puhu kaikesta yksiaanisesti: nimittäin sanooko muka yksi Kristuksen syntyneen, toinen taas ettei hän syntynyt? Vai sanooko toinen hänen nousseen ylös, toinen taas ettei noussut? Älä luulekaan! Välttämättömissä ja ratkaisevissa asioissa he ovat yksiaaniset. Miksi ihmettelet sitä, etteivät he poikkea toisistaan ratkaisevissa kohdissa? Eikö tämä pikemminkin osoita heidän puhuneen totta, kun eivät puhuneet kaikesta samalla tavalla? Eihän siinä olisi mitään tavatonta, jos he olisivat istuneet yhteen ja keskenään sopineet mitä kirjoittaisivat, mutta nyt taas toinen on laittanut ylös sen, minkä toinen on sivuuttanut ja tästä syystä jossain kohdissa vaikuttaa olevan eroavuuksia. Asian ollessa näin, tarttukaamme itse tekstiin.

³Ajatus on se, että Johannes Teologi tunsikin Kristuksen kaikkein parhaiten, oli hänelle kaikkein läheisin ja näin ollen se rikkaus mikä Johanneksen evankeliumissa on, on syntynyt juuri tästä Jumalan tuntemisesta. Johannes tunsikin Jumalan parhaiten ja Jumalan sanan esijallisen olemisen vuoksi hän pystyi laajentamaan evankelistojen kuvauksia, sekä varmistamaan muiden evankeliumien yhtäpitävyyden. Suom.

Kristuksen sukupuusta.

Syntykirja Minkä vuoksi evankelista ei sano: näky tai sana, kuten profeetat? Hehän kirjoittivat alkuun: “Jesajan näkemä näky” tai “Jesajalle tullut sana”?

Haluatko tietää minkä vuoksi? Koska profeetat olivat puhumassa kovasydämisille ja tottelemattomille ihmisille, he tämän vuoksi sanoivat: “Jumalallinen näky” tai “tämä sana on Jumalalta”, jotta kansa pelästyisi eikä jättäisi heidän puheitaan huomiotta.

Matteus taas kirjoitti ihmisille, jotka olivat uskovia, hyvään taipuvaisia ja myötämielisiä, eikä tämän vuoksi aloittanutkaan kuten profeetat. Toisaalta on minun vielä sanottava, että profeetat näkivät sen mitä näkivät mielensä kautta, nähden ne Pyhässä Hengessä: tämän vuoksi niitä sanotaankin näyiksi. Matteus taas ei katsellut Kristusta mielensä, vaan aistiensa kautta, kuunteli häntä aistiensa välityksellä ja näki hänet lihassa. Siksi ei hän sanonutkaan “näky”, vaan “syntykirja”. **Jeesus** Jeesus ei ole suomalainen, vaan Hebrealainen nimi, joka tarkoittaa pelastajaa, sillä j-š-a tarkoittaa pelastusta Hebreaksi ⁴. **Kristuksen** Kristuksiksi, eli Voidelluiksi, sanottiin pappeja ja kuninkaita, sillä heidät oli voideltu pään päällä pidettävästä sarvesta valutetulla pyhällä öljyllä. Myös Herraa sanotaan Kristukseksi, Voidelluksi, sillä hänellä on valta syntien ylitse, sekä papiksi, sillä hän tarjosi itsensä uhriksi meidän puolestamme.

Itse Herra oli voideltu todellisella öljyllä, Pyhällä Hengellä. Kenelläpä muulla olisi ollut henkeä sillä tavoin kuin Herralla? Pyhillä toimi Pyhän Hengen lahja, mutta taas Kristuksella Pyhän Hengen lahja ei pelkästään toiminut, vaan Kristus, ollen samaa olemusta hengen kanssa, toimi itse ihmeissä.

Daavidin Pojan Koska Matteus oli sanonut “Jeesus”, hän lisäsi Daavidin Poika, jottet ajattelisi hänen puhuvan toisesta Jeesuksesta. Oli nimittäin toinenkin Jeesus, kansan johtaja Mooseksen jälkeen: häntä sanottiin Nunin eikä Daavidin pojaksi ⁵. Hän eli monta sukupolvea ennen Daavidia, eikä ollut Juudan heimosta, josta Daavid polveutui, vaan toisesta.

⁴Theofylaktos ei itseasiassa kirjoita näin, vaan sanoo, että Hebrean kielen sana Ἰαὼ tarkoittaisi pelastajaa (Ἰαὼ ὁ ὁ σωτηρία παρὰ τοῖς Εβραίοις λέγεται), mikä on kirjaimellisesti otettuna väärin. Hebrean kielessä pelastajaa tarkoittaa sanajuuri j-š-a ja tästä tulee Vapahtajan nimi hänen omalla kielellään Aramealla, jonka voisi translitteroida vaikkapa “Jeshua” tai “Jehoshua”. Suomalainen nimi Jeesus tulee Kreikan kielen kautta sanasta Ἰησοῦς , jossa lisätynä Aramean kieliseen nimeen Kreikan kielen maskuliinin yksikön tunnus ς .

Tässä ei kuitenkaan oleellista ole muotokeinojen täsmällinen tarkkuus, vaan se että asian hengellinen merkitys tulee ilmaistuksi: että nimi tulee pelastamista tarkoittavasta sanajuuresta.

⁵Suomenkielisissä teksteissä yleensä puhutaan Joosua Nunin pojasta, Septuagintassa sanotaan: “Jeesus Navin poika”. Oleellisin seikka tässä on kuitenkin huomata, että kyseessä on sama nimi.

Abrahamin pojan Miksi evankelista mainitsee Daavidin ennen Abrahamia? Hän tekee näin siksi, että Juutalaisten silmissä Daavid oli Abrahamia maineikkaampi, niin historiallisen läheisyytensä kuin myös valtakuntansa loisteliaisuuden perusteella. Sillä Daavid oli ensimmäinen Jumalalle mieleinen kuningas ja sai Jumalalta lupauksen, että Kristus tulisi nousemaan hänen siemenestään. Tästä syystä kaikki ihmiset kutsuivat Kristusta Daavidin pojaksi. Ja Daavid oli toisaalta Kristuksen kuva. Sillä niinkuin oikeamielinen Daavid hallitsi Jumalan hylkäämän Saulin jälkeen, samoin Kristus tuli lihaan kaitseakseen meitä sen jälkeen kun Adam oli menettänyt sen kuninkuutensa ja valtansa, joka hänellä oli ollut niin eläinten kuin riivajienkin suhteen.

Abrahamille syntyi Iisak. Matteus aloittaa sukuluettelon Abrahamista, sillä tämä oli Hebrealaisten isä ja hänelle annettiin ensimmäisenä lupaukset, että hänen siemenessään tulisivat siunatuksi kaikki kansat. Näin hänen on soveliaa aloittaa sukuluettelonsa Abrahamista: sillä onhan Kristus Abrahamin siemen, jossa tulevat siunatuksi kaikki kansat, jotka aikaisemmin oli kertakaikkisesti kirottu. Abraham tarkoittaa ”kansojen isää”, Iisak taas ”iloa” tai ”naurua”: Evankelista ei mainitse Abrahamin aviottomia lapsia, kuten Ismaelia ja muita, koska Juutalaiset eivät polveudu heistä, vaan **Iisakille syntyi Jaakob, Jaakobille taas Juuda ja tämän veljet.** Näet minkä vuoksi hän mainitsee Juudan ja tämän veljet; sillä kaksitoista heimoa ovat heistä.

Tamar oli Juudan miniä, hänen poikansa Erin vaimo. Tämän kuoltua lapsettomana, nautti hän Tamarin Onanille, joka oli myös hänen poikansa, mutta kun tämä leikattiin pois elävien joukosta hänen pahuutensa vuoksi, Juuda ei enää naittanut Tamarina kenelläkään pojistaan. Koska hän kuitenkin halusi saada lapsen Abrahamin siemenestä, heitti hän pois lesken vaatteensa, pukeutui huoraksi, yhtyi appiukkoonsa ja sai hänestä kaksi lasta, kaksoiset. Ja kun hän oli synnyttämässä heitä, kurotti ensimmäinen lapsista kätensä äidistään, aivan kun olisi esikoinen ja välittömästi kätilö kiinnitti helakanpunaisen langan lapsen ulostyöntyvään käteen, jotta hänet tunnistettaisiin esikoiseksi, mutta lapsi veti kätensä takaisin äitiinsä ja ensin syntyi toinen lapsi ja sitten vasta tämä kätensä ulos kurottanut. Niinpä ensimmäinen lapsi nimettiin Perekseksi, mikä tarkoittaa keskeytystä, sillä hänhän keskeytti luonnollisen järjestyksen. Kätensä takaisinvetänyt taas nimettiin Serahiksi.

Tässä kertomuksessa on tietty mysteeri: samaan tapaan kuin Serah ensin näytti kätensä, ja sitten veti sen takaisin, samoin Kristuksen mukainen elämä ilmestyi ennen lakia ja ympärileikkausta eläneille pyhille.

Sillä kukaan näistä tullut oikeutetuksi lakien ja määräysten perusteella, vaan elämällä evankeliumin mukaista elämää. Katsohan Abrahamia, joka hylkäsi isänsä ja kotinsa Jumalan vuoksi, hyläten myös luonnon

järjestyksen ⁶. Katso Jobia tai Melkisedekia. Lain ilmestyessä tämä elämäntapa vetäytyi pois, samoin tässä Fares syntyy ja sen jälkeen tulee esiin uudelleen Sera – samoin annettiin laki ja sen jälkeen loisti taas helakanpunaisella langalla eli Kristuksen verellä sinetöity evankelinen elämä. Evankelista mainitsee nämä kaksi lasta siitä syystä, että heidän syntymänsä toi ilmi jonkin salaisuuden ja Tamarin mainitsemiselle on muukin syy; vaikkei hän appiukkoonsa sekaantumisen vuoksi vaikutaan ylistettävältä, hänet mainitaan, jotta tulisi osoitetuksi että Kristus, joka hyväksyi kaiken meidän pelastuksemme tähden, hyväksyi itselleen myös tällaisia esivanhempia. Pikemminkin siksi, ja juuri sen tähden, että pyhittäisi nämä ihmiset, hän syntyi heistä, sillä ei hän tullut kutsumaan oikeamielisiä, vaan syntisiä.

[katso tämä uudestaan. Tässä käännös vaatii hiomista]

Perekselle syntyi Hesron, Hesronille syntyi Ram; Ramille syntyi Amminadab, Amminadabille syntyi Nahson, Nahsonille syntyi Salmon; Salmonille syntyi Boas Rahabista.

Jotkut ajattelevat Rahabin olevan se portto, joka otti vastaan Jeesus Nuunin pojan vakoojat ja pelasti niin heidät kuin itsensä. Matteus kertoo tämän näyttäväkseen kansojen joukkojen huoranneen elämäntavallaan aivan samalla tavalla kuin Rahab. Mutta ne jotka ottivat vastaan Jeesuksen vakoojat, siis apostolit, ja uskoivat heidän sanojaan, pelastettiin kansojen joukoista.

Boakselle syntyi Obed Ruutista.

Vaikka Ruut oli toisheimoinen, hänet oli siitä huolimatta naitettu Boalle. Samoin on Kirkko koottu pakanoiden joukosta, jotka toisheimoisina olivat liittojen ulkopuolella, mutta kun he hylkäsivät kansansa, epäjumalien palvontansa ja isänsä paholaisen, heidät naitettiin Jumalan Pojalle.

Obedille syntyi Iisai; Iisaille syntyi Daavid, kuningas. Kuningas Daavidille syntyi Salomo Urian vaimosta.

Ja jälleen hän mainitsee Urian vaimon, jotta näkisit, ettei esi-isäään tarvitse hävetä, vaan pikemminkin pyrkiä kirkastamaan heidätkin perheenjäsenen hyveen kautta, sillä ovathan kaikki Jumalalle otollisia, jopa portosta syntyneet, kunhan vain ovat hyveellisiä.

Salomolle syntyi Rehabeam, Rehabeamille syntyi Abia, Abialle syntyi Asaf Asafille syntyi Josafat, Josafatille syntyi Joram, Joramille syntyi Ussia Ussialle syntyi Jotam, Jotamille syntyi Ahas, Ahakselle syntyi Hiskia Hiskialle syntyi Manasse, Manasselle syntyi Amon, Amonille syntyi Josia Josialle syntyi Jekonja ja tämän veljet Babylonian pakkosiirtolaisuuden aikana.

⁶Tarkoittaa Iisakin uhraamista.

Babylonian pakkosiirtolaisuudeksi hän sanoo myöhemmin kestettävää vankeutta, sotivathan Babylonialaiset heitä vastaan toisellakin kertaa, mutta vähemmän vahingoittaen, tällä kertaa he veivät heidät kokonaan pois kotimaastaan siirtolaisuuteen.

Babylonian pakkosiirtolaisuuden jälkeen Jekonjalle syntyi Sealtiel, Sealtielille syntyi Serubbabel; Serubbabelille syntyi Abihud, Abihudille syntyi Eljakim, Eljakimille syntyi Asur; Asurille syntyi Sadok, Sadokille syntyi Jakin; Jakinille syntyi Elihud; Elihudille syntyi Eleasar, Eleasarille syntyi Mattan, Mattanille syntyi Jaakob; Jaakobille syntyi Joosef, Marian mies, Marian josta Kristukseksi nimitetty Jeesus syntyi.

Minkä vuoksi hän antaa Joosefin sukuluettelon, eikä Jumalansynnyttäjän? Eihän Joosefilla ollut mitään tekemistä tuon siemenettömän syntymän kanssa, ja eihän Joosef ollut Jeesuksen todellinen isä, joten kuinka Matteus voi antaa Jeesuksen sukuun Joosefista alkaen? Kuulehan. Vaikka Joosefilla ei todellakaan ollut mitään osuutta Jeesuksen syntymään ja tämän vuoksi pikemminkin olisi pitänyt antaa Jumalansynnyttäjän sukuu, mutta koska siihen aikaan ei lain mukaan saanut antaa naisen sukuuuta, ei Jumalansynnyttäjän sukuuuta annettu. Kuitenkin antaessaan Joosefin sukuun, evankelista antaa samalla myös Neitseen sukuun:

Oli nimittäin laki, ettei vaimoa saa ottaa toisesta heimosta tai toisesta isälinjasta. Näin ollen he joko olivat sukulaisia tai samaa heimoa, joten kun annettiin Joosefin sukuluettelo, annettiin samalla myös Jumalansynnyttäjän sukuluettelo. Evankelista kutsuu Joosefia Marian mieheksi, koska on yleisti tapana kutsua kihlaajaa mieheksi jo ennen häitä.

Kaikkiaan sukupolvea Abrahamista Daavidiin asti on siis neljätoista sukupolvea ja Daavidista Babylonian pakkosiirtolaisuuden aikaan asti neljätoista sukupolvea ja Babylonian pakkosiirtolaisuuden ajasta Kristukseen asti neljätoista sukupolvea.

Evankelista jakaa sukupolvet kolmeen eri elämänmuotoon, osoittaakseen Juutalaisille, että vaikka heitä hallitsivat tuomarit Daavidiin saakka ja kuninkaat Babyloniin siirtämiseen saakka, ja papit Kristukseen saakka, ei tämä lainkaan hyödyttänyt heitä saavuttamaan hyvettä, vaan heille annettiin todellinen tuomari, kuningas ja pappi, joka on Kristus.

Kun hallitsijoita ei sitten ollut, tuli Kristus Jaakobin profetian mukaan. Kuinka sitten on Babylonin siirtämisestä Kristukseen saakka neljätoista polvea, kun löydetään vain kolmetoista henkeä? Jos olisi mahdollista sukuluettelalla nainen, olisimme voineet laittaa luetteloon myös Marian ja luku täydentyisi. Mutta nyt ei sukuluettelalla naista: kuinka tämä ratkaistaan? Jotkut pitävät myös siirtoa itseään ikään kuin luetteloon

kuuluvana ihmisenä.⁷

Jeesuksen Kristuksen syntyminen oli näin. Vaikka hänen äitinsä Maria oli kihlattu Joosefille, ennen heidän yhteenmuuttoaan hän tajusi hänen olevan raskaana Pyhästä Hengestä.

Minkä vuoksi Jumala salli hänet kihlattavan, näin antaen sijaa ihmisten epäilyksille, että Joosef olisi yhtynyt häneen? Jotta hänellä oli suojelija onnettomuuksilta ja niitä seuraavissa kiusauksissa; hän näet huolehti hänestä Egyptiin pakenemisen aikana. Hänet kihlattiin myös toisesta syystä: jotta paholainen ei tajuaisi. Sillä hän oli kuullut neitseeseen tulevan raskaaksi ja tarkkaili neitsyttä. Jotta petkuttaja tulisi petetyksi, kihlattiin Ainainen Neitsyt Joosefille, joka oli muodollisesti hänen aviomiehensä, vaikkei ollutkaan sitä käytännössä.

Yhteenmuutto tässä tarkoittaa sukupuoliyhteyttä, siis ennen yhteyttä, yhteenmuuttoa. Niinpä evankelista hämmästelee ja huutaa: hän tajusi, kertoessaan tästä järjen ylittävästä tapahtumasta.

Joosef, hänen miehensä, oli oikeamielinen eikä halunnut tehdä hänestä esimerkkiä, joten hän aikoi kaikessa hiljaisuudessa päästää hänet menemään⁸.

Kuinka Joosef sitten oli oikeamielinen, jos kerran laki määräsi avionrikkokojat paljastettaviksi ja rangaistaviksi esimerkin vuoksi ja hän aikoi peittää Marian synnin ja rikkoa lakia? Ensinnäkin, hän oli oikeamielinen juuri sen vuoksi että aikoi vapauttaa hänet. Hän ei halunnut olla kova, vaan suuressa hyvyydessään rakasti häntä, ja näin osoitti olevansa lain yläpuolella ja elävänsä jo nyt sen määräykset ylittävää elämää. Toisekseen, koska hän tiesi Pyhän Hengen tehneen Marian asumukseksi, eikä tämän vuoksi halunnut tehdä varoittavaa esimerkkiä ja pahennuksen kohdetta [καχῶσαι hänestä?!] hänestä, joka oli tullut raskaaksi Pyhästä Hengestä eikä avionrikkoksesta. Katsopa mitä evankelista sanoo: "tajusi hänen olevan raskaana." Kuka tajusi? Joosef, eli hän tajusi Pyhän Hengen muuttaneen häneen, joten hän aikoi kaikessa hiljaisuudessa vapauttaa hänet [kihlauksesta], sillä ei hän rojhennut pitää vaimoa, joka oli tullut sellaiseen lahjaan arvolliseksi.

Hänen näitä miettiessään, katso, hänelle ilmestyi unessa Herran enkeli sanoen:

Kun oikeamielinen oli neuvoton, ilmestyi hänelle enkeli opettamaan

⁷Tässä isä Christopher Staden englanninnoksessa alaviite, jossa mainitaan Jaakobin profetia ja selitys, että kun Herodes, joka ei ollut Juutalainen vaan vallananastaja, julisti itsensä "Juudean kuninkaaksi", ei Juudeassa tosiasiaa ollut laillista kuningasta. Siten Herodeksen kuninkaaksi tuleminen toimi merkinä Kristuksen tulemisesta.

Mignellä viite tässä luvussa: Num. xxxvi, : 4. ?. En tiedä onko käyttämässäni facsimilessä virhe ja mihin kohtaan tämä viite kuuluu. Mutta kuitenkin kohta on Numeri XXXVI: 8, ehkä sanojen "samasta heimosta" jälkeen tekstiin.

⁸So. vapauttaa kihlauksesta.

mitä tehdä. Rahvaanomaisille paimenille enkeli ilmestyi heille avoimesti puhuen, mutta Joosefille, oikeamieliselle ja uskovalle ihmiselle unen kautta. Kuinka Joosef olisi ollut uskomatta enkelin puhuessa hänelle sellaisista asioista, jotka olivat olleet vain hänen mielessään ja joista hän ei ollut puhunut kenellekään? Enkelihän ilmestyi hänelle hänen miettiessään niitä, eikä hänen niistä puhuessaan: oli järkevää uskoa että tämä oli Jumalalta: Jumalahan tietää senkin mitä ei ole sanottu.

Joosef, Daavidin poika

Enkeli kutsuu häntä Daavidin pojaksi muistuttaakseen häntä siitä että on ennalta sanottu Kristuksen olevan Daavidin siemenestä: sanoen näin että Joosefin ei tulisi epäillä, vaan muistaa Daavidia, jolle Kristuksesta kerrottiin ennalta.

älä pelkää ottaa Hän näyttää tässä, että hän pelkäsi ottaa häntä, ettei vi-hastuttaisi Jumalaa, pitämällä [vaimonaan] huorintekijää. Toisessa merkityksessä: “Älä pelkää”, se on, “vaikka pelkäätkin koskeä häntä, joka on tullut raskaaksi Pyhästä Hengestä, elä pelkää ottaa häntä luoksesi taloosi”: sillä ajatuksissaan ja aikomuksissaan hän oli jo hänet hylännyt.

vaimoasi Mariaa

Tämä sanoo että voi ajatella että hän on huorintekijä. Sanon kuitenkin sinulle, että hän on vaimosi. Siis kukaan ei ole turmellut häntä, vaan hän on morsiamesi.

Sillä se joka hänessä on siinnyt, on Pyhästä Hengestä.

Hän ei ole ollut vain syyllistymättä lainvastaiseen yhteyteen, vaan on jollakin tullut raskaaksi jollakin Jumalallisella tavalla, joten pikemminkin iloitse tämän vuoksi.

Hän synnyttää pojan.

Etteivät voisi sanoa: “kuinka uskoisin tämän olevan Hengestä”, enkeli puhuu tulevasta: “että synnyttää pojan”. Jos paljastan tämän, on hyvin selvää, että myös muu on paljastettu Pyhässä Hengessä. Enkeli ei sano, “synnyttää sinulle”, vaan “synnyttää”⁹, sillä Maria ei synnytä vain hänelle, vaan koko asutulle maailmalle. Tämä armo ei tullut vain hänelle, vaan vuodatetaan kaikille. **Ja kutsut häntä nimellä Jeesus,**

“Sinä kutsut” – ikäänkuin hänen isänään ja Neitseen suojelijana. Sinun ei tule ajatella, Joosef, että koska sikiäminen on Pyhästä Hengestä, voisit jättää Neitseen vaille apua, vaan pikemminkin palvelet häntä kaikessa.

sillä hän pelastaa kansansa sen synneistään.

⁹Tätä sanaa “sinulle” ei ole kaikissa Uuden testamentin käsikirjoituksissa, mutta joissakin se on.

Hän tulkitsee näyttäen "Jeesuksen" tarkoittavan "Vapahtaja". Hän sanoo myös, että hän pelastaa kansansa. Eikä pelkästään juutalaisia, vaan myös pakanat, jotka ovat innokkasta uskomaan ja tulemaan hänen kansakseen.

Kaikki tämä tapahtui, että toteutuisi se mitä Herra on sanonut sen profeetan kautta, joka sanoo:

Älä luule, että Jumala juuri päätti, vaan aikaisemmin: aivan alussa. Tunethan, Joosef, lain opiskelijana, profeetat. Muista mitä Herra on sanonut. Hän ei sanonut: "mitä Jesaja on sanonut", vaan mitä Herra, sillä eihän ihmisen ole puhunut, vaan Jumala ihmisen suulla: siksi oraakkeli on hyvin uskottava.

Katso, neitsyt tulee raskaaksi,

Hebrealaiset sanovat, ettei profetiaan ole kirjoitettu "neitsyt", vaan "nuori nainen", johon voidaan vastata, että "nuori nainen" ja "neitsyt" tarkoittavat pyhissä kirjoituksissa samaa: nuori nainenhan tarkoittaa koskematonta. Lisäksi, jos neitsyt ei synnytä, kuinka tämä oli merkki ja jotakin uskomatonta? Kuulehan mitä Jesaja sanoo: "Tämän vuoksi Herra antaa sinulle merkin," ja heti lisää "Katso, neitsyt" ¹⁰. Jos siis se ei olisi neitsyt, joka synnyttää, tämä ei voisi olla merkki. Hebrealaiset muuttavat tekstin sisältöä pahantahtoisesti, laittaen "neitsyen" sijaan "nuori nainen"; mutta lukipa siinä "nuori nainen" tai "neitsyt" tarkoitetaan joka tapauksessa neitsyttä, joka synnyttää, jotta tämä olisi todella ihmeellistä.

ja synnyttää pojan, ja Hänen nimekseen annetaan Emmanuel", joka käännettynä tarkoittaa: Jumala on meidän kanssamme.

Hebrealaiset sanovat: "Kuinka häntä ei kutsuta Emmanueliksi, vaan Jeesukseksi Kristukseksi?" Voidaan vastata: "Profeetta ei sanonut kutsut, vaan he kutsuvat." eli hänen tekonsa osoittavat, että hän on Jumala ja toisenlainen kuin me, sillä pyhät kirjoitukset antavat nimet tekojen mukaan, esimerkiksi "ryöstö nopeasti" ¹¹. [tässä puuttuu kappaleen lopusta käännettäviä lauseita]

Herättyään unesta Joosef teki, kuten Herran enkeli oli käskennyt häntä. Katso valpasta sielua, kuinka hän tottelee nopeasti.

Ja hän otti luokseen vaimonsa,

Hän toistuvasti sanoo häntä Joosefin vaimoksi, heittääkseen pois pahan ajatuksen ja opettaakseen, ettei tämä ollut kenenkään muun naisen paitsi hänen.

eikä koskenut häneen, ennen kuin hän oli synnyttänyt

Tarkoittaen: ei sekaantunut häneen lainkaan. Sillä "ennen kuin" ei tarkoita tässä sitä, ettei ennen synnytystä koskenut ja sen jälkeen koski,

¹⁰Jes 7:14

¹¹Jes. 8:3

vaan ettei kerta kaikkiaan lainkaan koskenut. Kirjoituksissa käytetään tällaista sanontatapaa, kuten esimerkiksi: “Korppi ei palannut arkkiin ennen kuin maa oli kuivunut.” Mutta eihän se palannut arkkiin tämän jälkeenkään. Ja taas: “Olen kanssanne aikojen loppuun saakka.”¹². Eikö hän lopun jälkeen sitten ole? Kuinka? Eikö vielä enemmän silloin?

Esikoisensa,

Muiden synnyttämisen vuoksi hän ei kutsu lasta esikoiseksi, vaan yksinkertaisesti siksi, että hän synnytti hänet ensimmäiseksi ja synnytti vain hänet. Sillä Kristus on esikoinen, koska on syntynyt ensin ja ainosyntynyt, koska hänellä ei ole veljiä.

ja antoi tälle nimeksi Jeesus.

Ja myös tässä evankelista näyttää Joosefin kuuliaisuuden, koska sen mitä enkeli sanoi, hän teki.

¹²Matt. 28:20